

PRÁVO

12. dubna 2019

**Velikonoce, jak je slaví
v cizině a u nás**

WEEKEND

O kraslice z Borkovan je zájem i ve světě

Borkovany na Břeclavsku jsou jedinou obcí u nás, která má kraslici v obecním znaku. Ještě koncem osmdesátých let minulého století odsud totiž každoročně putovalo více než sto padesát tisíc malovaných vajec do různých koutů světa. Dnes jich místní malářky vyrobí sice už jen stovky, přesto je o pestrobarevné kraslice ve světě stále velký zájem. Obdivovat je můžete i ve zdejší expozici.

S příchodem Velikonoc do Borkovan, jinak poklidné obce se zhruba osmi sty obyvateli nedaleko Brna, zamíří velký počet turistů. Důvodem jsou kraslice. Více než pět set jich je k vidění ve zdejší expozici a jednu lze objevit dokonce v obecním znaku.

„Jsme jedinou českou obcí s kraslicí ve znaku,“ říká současný starosta Borkovan Radek Valenta. Ukazuje přitom modrozlutý prapor, jehož podoba vznikla před pat-

nácti lety. Je na něm vyobrazena vedle typického hroznu vína také kraslice s květem růže.

Ukryté ve vitrínách

Největší slávu zažívaly borkovanské kraslice za minulého režimu. „Před revolucí odsud každoročně mířilo do podniků uměleckých řemesel kolem sto padesáti tisíc ručně malovaných vajíček. Některá z nich

šla na export do Německa, ale i do Spojených států,“ říká Valenta, když nás bere na prohlídku expozice kraslic, která se nachází hned vedle obecního úřadu.

Malé muzeum mapuje historii borkovanských kraslic, které jsou unikátní především výraznou barevností. K vidění zde jsou jak kraslice z počátku minulého století, tak i výtvořky současných malářek. Těch je sice již mnohem méně než dříve, ale tradiční zdobení vajec díky nim stále přežívá.

Nejstarší místní malářka, která se zdobení vajec věnuje i dnes, je podle slov Valenty přes devadesát let.

Ženská záležitost

„V minulosti se zdobení vajíček věnovalo mnoho žen, určitě kolem stovky, dnes je jich sotva polovina. Umění se dědí z generace na generaci. A každá malářka má svůj jedinečný rukopis,“ vysvětluje starosta a postupně před námi otevírá speciální vitríny, kde jsou ukryté stovky malovaných vajíček. Ty do sbírky darovaly právě borkovanské malářky.

„Kraslice musí být uloženy v temnu, protože na světle blednou. Proto jsou schovány ve speciálních boxech překrytých žaluziemi. Ty otevíráme až po příchodu návštěvníků,“ vysvětluje starosta. Z toho důvodu je nutné prohlídku předem telefonicky nebo mailem domluvit na místním obecním úřadě.

„Nejstarší vejce tu máme z roku 1945. Kraslice není ještě vyfouknutá, k tomu se přistoupilo až o několik let později, uvnitř se tak nachází ještě vyschlý obsah,“ podotýká Radek Valenta.

K vidění jsou tu vejce slepičí, husí, ale i pštrosí, ozdobená nejrůznějšími motivy, z nichž převládají ty květinové. Na skořápkách se objevují fialky, macešky, trsy měsíčních jahod, ale vedle toho tu lze najít i motivy s vesnickými domky, dětskými obrázky zvířátek či velmi osobními texty.

Výrazná barevnost

„Malářky zdobí vejce technikou vyškrábávání, které se v Borkovanech říká ‚résování‘. K tomu používají résovák, což je vlastně velmi ostrý a docela těžký pilník,“ objasňuje starosta s tím, že tato práce vyžaduje velkou zručnost. „Pamatuji si, že maminka résovala krásné květinové motivy i vesnické výjevy, přitom neuměla vůbec malovat,“ dodává s úsměvem a ukazuje ve vitríně na kraslice, jejichž je autorkou.

Každého návštěvníka při pohledu na řady vystavených kraslic určitě zaujme jejich výrazná barevnost. Dominuje růžová, modrá a oranžová. „Kolorování vajec se rozvinulo ve dvacátých letech minulého století právě u nás,“ říká Radek Valenta s tím, že odsud se později tento způsob

Borkovanské kraslice jsou unikátní zejména svou barevností.

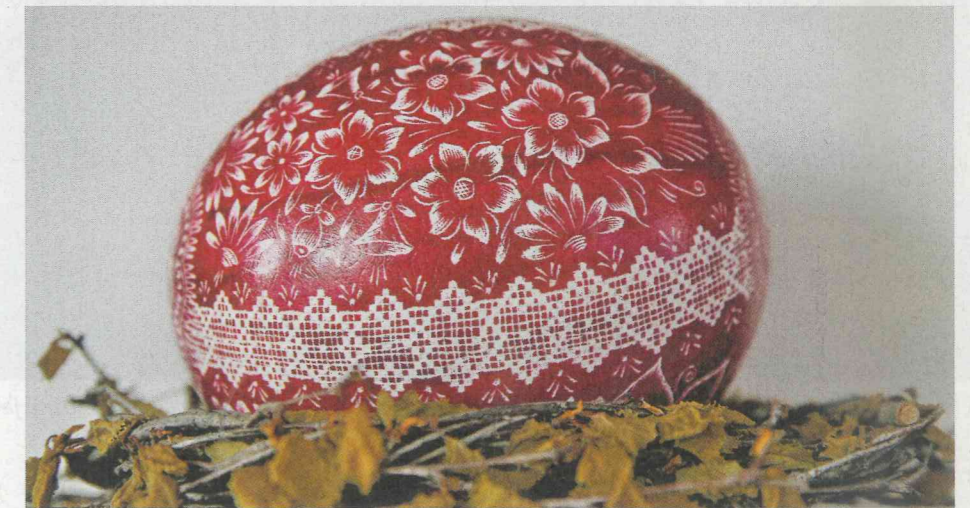

Foto PRAVO – Milan Malíček (4)

zdobení rozšířil i do dalších moravských obcí. Barevné kraslice jsou však mnohem náročnější na zpracování a vymalovat jednu zabere až hodinu času.

„Nejprve se totiž musí vyškrábat do podkladové barvy motiv, který se poté vybarví jinou barvou, a pak se do něj opět vyškrabou kontury. Jde v podstatě o dvojitě vyškrábávání,“ vysvětluje postup výroby Valenta. Dříve malářky používaly pro zdobení anilínové barvy, dnes lihové.

Kraslice jako dárek

Kromě expozice, která se nachází v centru obce a můžete ji vidět po celý rok, lze na borkovanské kraslice narazit zejména v období Velikonoc také na nejrůznějších velikonočních trzích či v obchodech v Brně nebo Praze. Jejich cena se pohybuje do sta korun.

„Když jdu za obec něco vyřizovat na úřad, nezapomenu vzít naše kraslice jako malou pozornost, a nemusí to být jen na Velikono-

Starosta Borkovan Radek Valenta ukazuje kraslici v obecním znaku.

ce,“ prozrazuje nakonec starosta Borkovan, které se kromě dobrého vína mohou chlubit i jedinečnými kraslicemi.

Kateřina Severová

Víkend – páteční příloha deníku Právo ■ Editorka: Mirka Paloncy (mirka.paloncy@pravo.cz, tel.: 221 001 271), editor rubriky Cestování: Bohuslav Borovička (bohuslav.borovicka@pravo.cz, tel.: 221 001 218), redaktoři: Petr Svorník (petr.svornik@pravo.cz, tel.: 221 001 405), Kateřina Severová (katerina.severova@pravo.cz, tel.: 221 001 279) ■ Inzerce: 221 001 415, adresa: P. O. Box 162, Slezská 13, 121 50 Praha 2. Foto na obálce: PRAVO – Milan Malíček